

PROGRAMA DE SOCIOLOGIA DE LA FAMILIA

CURS 1990-1991

FACULTAT DE CIENCIES POLITIQUES I DE SOCIOLOGIA

UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Programa de "SOCIOLOGIA DE LA FAMÍLIA"

Professor : Lluís FLAQUER

Objectius del curs

La finalitat d'aquesta assignatura és proporcionar a l'alumne una panoràmica global de la problemàtica que planteja la família en les societats industrialitzades. En la primera part del curs, a més de fornir-li les eines conceptuals bàsiques per a l'anàlisi de la família, hom passa revista a les principals aportacions al coneixement d'aquesta institució social a partir de l'antropologia i de la història. La segona part del curs està consagrada a fer una revisió i un balanç crític de les teories sociològiques més importants sobre la família, des de les clàssiques del segle XIX fins a les més actuals. La darrera part del curs tracta d'oferir una síntesi de les nostres coneixences sobre l'estructura i les transformacions recents dels sistema familiar en el nostre país.

Criteris d'avaluació

Per tal d'aprovar l'assignatura, l'alumne haurà de superar amb èxit els dos exàmens parcials de febrer i maig o, en el seu defecte, l'examen final. A fi de demostrar els seus coneixements de la

matèria, en els exàmens l'alumne haurà de desenvolupar en el temps màxim de tres hores un parell de temes amplis, consistents en tractar de comparar i relacionar diversos punts del programa de l'assignatura. En aquest sentit, hom valorarà especialment la seva maduresa intel·lectual, el seu sentit crític i la seva capacitat de relació i de síntesi així com la seva claredat expositiva i el seu enginy per a l'ordenació del material. En els exàmens els alumnes podran tenir a la seva disposició tots els apunts, llibres, fotocòpies i notes que desitgin. Optativament, els alumnes que vulguin aprofundir algun tema de la matèria de l'assignatura podran treballar al llarg del curs en un projecte d'investigació sota la supervisió del professor. La presentació dels resultats de la seva recerca a finals de curs pot contribuir decisivament a millorar la seva nota.

Contingut del programa

I. LA FAMÍLIA DES D'UN PUNT DE VISTA TRANSCULTURAL I HISTÒRIC.

1. Família i parentiu. Els sistemes de parentiu i les seves dimensions : filiació, matrimoni, residència, família i terminologia. Filiació i aliança.

2. El concepte de família. Tipus de família. El principi de legitimitat. Debat sobre la universalitat de la família.

3. Aportacions recents sobre la història de la família. Família i industrialització. Enfocaments metodològics de la història de la família : la polèmica Ariès-Laslett. Debat sobre la família troncal.

II. TEORIES SOCIOLOGIQUES DE LA FAMÍLIA.

1. Teories clàssiques de la família : Engels i Le Play. Burgess i Locke : de la institució a la companyonia.

2. Les teories funcionalistes. Crítiques al model parsonià de família. Les teories neo-marxistes. Teories recents.

3. Teories de la privatització.

III. L' ESTRUCTURA DE LA FAMÍLIA A CATALUNYA I A ESPANYA.

1. Composició i grandària de les llars : anàlisi comparativa regional i temporal. La implantació del model nuclear. La davallada de les formes tradicionals. Les noves llars : solitaris, parelles cohabitants i famílies monoparentals.

2. El cicle familiar. Nupcialitat i divorci. Homogàmia i heterogàmia. El descens de la natalitat.

3. Rols sexuals i familiars. La crisi de la parella. Relacions paterno-filials. Valors i actituds familiars.

Bibliografia*

- (1973) ALONSO HINOJAL, Isidoro Sociología de la familia, Madrid/Barcelona : Guadiana (2*).
- (1971) ANDERSON, Michael (ed.) Sociology of the family, Harmondsworth : Penguin (1**).
- (1960) ARIÈS, Philippe L'enfance et la vie familiale sous l'Ancien Régime, Paris : Plon (1**).
- (1984) BARBAGLI, Marzio Sotto lo stesso tetto : Mutamenti della famiglia in Italia dal XV al XX secolo, Bologna : Il Mulino (1**).
- (1988) BAVIN-LEGROS, Bernardette Familles, mariage, divorce : Une sociologie des comportements familiaux contemporains, Liège-Bruxelles : Pierre Mardaga.
- (1968) BELL, Colin Middle Class Families : Social and Geographical Mobility, London : Routledge & Kegan Paul. (2*)
- (1987) BELTRAN, M. GARCÍA FERRANDO, M. et al. Estudio sobre la familia española, Madrid : Ministerio de Trabajo y Seguridad Social (3**).
- (1957) BOTT, Elizabeth Family and Social Network, London : Tavistock (2**).
- (1978) BRETON, Françoise & BARRUTI, Lorea La família i el parentiu, Barcelona : Dopesa (3**).
- (1982) CAMPO, Salustiano del La evolución de la familia española en el siglo XX, Madrid : Alianza Editorial (3**).
- (1984) CAMPO, Salustiano del "Familia" en Salustiano del CAMPO (ed.) Tratado de sociología, Madrid : Taurus, Vol 2, pp 9-33 (1***).

- (1983) GONZALEZ ECHEVARRIA, Aurora, SAN ROMAN, Teresa & VALDÉS, Ramón **Tres escritos introductorios al estudio del parentesco y una bibliografía general**, Bellaterra : Universidad Autónoma de Barcelona (1***).
- (1986) HARRIS, C.C. **Familia y sociedad industrial**, Barcelona : Península (1***).
- (1987) IGLESIAS DE USSEL, Julio **Sociología del noviazgo en España**, Granada : Caja General de Ahorros y Monte de Piedad de Granada (3**).
- (1988) IGLESIAS DE USSEL, Julio (ed.) **Las familias monoparentales**, Madrid : Ministerio de Asuntos Sociales/ Instituto de la Mujer.
- (1976) INSTITUTO DE SOCIOLOGÍA APLICADA DE MADRID **Estudio sociológico de la familia española**, Madrid : Confederación Española de Cajas de Ahorros (3*).
- (1975) KEESING, Roger M. **Kin Groups and Social Structure**, New York : Holt, Rinehart & Winston (1**).
- (1982) KELLERHALS, J. et al. **Mariages au quotidien : Inégalités sociales, tensions culturelles et organisation familiale**, Lausanne : éditions Pierr-Marcel Favre (2**).
- (1984) KELLERHALS, J. et al. **Microsociologie de la famille**, Paris : Presses Universitaires de France (2**).
- (1983) LAMO DE ESPINOSA, Emilio "¿Tiene futuro la familia?", *El País*, 13 de febrero, pp. 10-11 (1***).
- (1984) LASCH, Christopher **Refugio en un mundo despiadado. La familia : ¿Santuario o institución asediada?**, Barcelona : Gedisa (2***).
- (1972) LASLETT, Peter & WALL, Richard (eds.) **Household and Family in Past Time**, Cambridge : Cambridge University Press (1*).
- (1871) LE PLAY, Frédéric **L'organisation de la famille selon le vrai modèle signalé par l'histoire de toutes les races et de tous les temps**, Paris (2*).
- (1973) LÉVI-STRAUSS, Claude **El futuro de los estudios de parentesco**, Barcelona : Anagrama.
- (1974) LÉVI-STRAUSS, Claude, SPIRO, Melford E., GOUGH, Kathleen **Polémica sobre el origen y la universalidad de la familia**, Barcelona : Anagrama (1***).
- (1972) MICHEL, Andrée **Sociologie de la famille et du mariage**, Paris : Presses Universitaires de France [Hí ha versió castellana a Península] (1***).
- (1982) MITTERAUER, Michael & SIEDER, Reinhard **The European Family**, Chicago : The University of Chicago Press (1*).
- (1975) MORGAN, D.H.J. **Social Theory and the Family**, London : Routledge and Kegan Paul (2*).
- (1955) PARSONS, Talcott & BALES, Robert F. **Family, Socialization and Interaction Process**, New York : The Free Press (2*).
- (1984) REHER, David-Sven "La importancia del análisis dinámico ante el análisis estático del hogar y la familia : Algunos ejemplos de la ciudad de Cuenca en el siglo XIX", *Revista española de investigaciones sociológicas* 27 : 107-135 (1*).

- (1985) CAMPO, Salustiano del & NAVARRO LÓPEZ, Manuel **Análisis sociológico de la familia española**, Barcelona : Ariel (3**).
- (1987) CAMPO, Salustiano del & NAVARRO LÓPEZ, Manuel **Nuevo análisis de la población española**, Barcelona : Ariel (3*).
- (1982) CONDE, Rosa (comp.) **Familia y cambio social en España**, Madrid : Centro de Investigaciones Sociológicas (3**).
- ((1987) CORBIN, Marie **The Couple**, Harmondsworth : Penguin (1*).
- (1983) DIEZ NICOLAS, Juan "La familia en Europa y el cambio social", **Revista española de investigaciones sociológicas** 21 : 11-31 (3**).
- (1979) DONZELOT, Jacques **La policía de las familias**, Valencia : Pre-textos (1*).
- (1970) ENGELS, Federico **El origen de la familia, de la propiedad privada y del Estado**, Madrid : Fundamentos (1***).
- (1982) **Familia y estado** Número monográfico de **Papers. Revista de sociología** Nº 18, Barcelona : Península (2**).
- (1974) FERRANDIZ, Alejandra & VERDÚ, Vicente **Noviazgo y matrimonio en la burguesía española**, Madrid : Cuadernos para el Diálogo (3*).
- (1976) FLANDRIN, Jean-Louis **Familles : Parenté, maison, sexualité dans l'ancienne société**, Paris : Hachette [Hi ha traducció castellana a Critical (1*).
- (1979) FLAQUER, Lluís "Per una sociologia de la família a Catalunya", **Papers. Revista de sociologia** 12 : 171-182 (3***).
- (1982) FLAQUER, Lluís **De la vida privada**, Barcelona : Edicions 62 (1*).
- (1986a) FLAQUER, Lluís "Privatización o desprivatización : Contribuciones recientes a la sociología de la familia", **Papers. Revista de sociología** 27 : 157-172 (2***).
- (1986b) FLAQUER, Lluís "Family, Residence and Industrialisation in Northern Catalonia : Legal and Social Aspects", **Sociologia Ruralis** 16 : 268-284 (3*).
- (1987) FLAQUER, Lluís & SOLER, Joan "La soledat en la societat urbana", **Barcelona : Metròpolis Mediterrània**, núm. 6, octubre-diciembre, pp. 141-146 (3***).
- (1989) FLAQUER, Lluís & SOLER, Joan **Permanencia y cambio en la familia española**, Madrid : Centro de Investigaciones Sociológicas (3***).
- (1967) FOX, Robin **Kinship and Marriage : An Anthropological Perspective**, Harmondsworth : Penguin [Hi ha traducció castellana a Alianza (1*).
- (1970) FROMM, Erich, HORKHEIMER, Max, PARSONS, Talcott et al. **La familia**, Barcelona : Península (1***).
- (1970) FUNDACIÓ FOESSA **Informe sociológico sobre la situación social de España**, Madrid : Euramérica (3*).
- (1976) FUNDACIÓ FOESSA **Estudios sociológicos sobre la situación social de España**, Madrid : Euramérica (3*).
- (1983) FUNDACIÓ FOESSA **Informe sociológico sobre el cambio social en España 1975/1983**, Vol II, Madrid : Euramérica (3*).
- (1964) GOODE, William J. **The Family**, Englewood Cliffs : Prentice-Hall [Hi ha traducció castellana] (:**).
- (1971) GOODY, Jack (ed.) **Kinship**, Harmondsworth : Penguin (1**).

- (1986) ROUSSEL, Louis "évolution récente de la structure des ménages dans quelques pays industriels", *Population* 41 (6) : 913-934 (3***).
- (1989) ROUSSEL, Louis *La famille incertaine*, Paris : éditions Odile Jacob.
- (1981) SEGALEN, Martine *Sociologie de la famille*, Paris : Armand Colin (1***).
- (1975) SHORTER, Edward *The Making of the Modern Family*, New York : Basic Books (1**).
- (1985a) SOLER SERRATOSA, Joan "La estructura del hogar en Barcelona : Un análisis del padrón de 1981", *Boletín de la Asociación de Demografía Histórica* 3 : 51-75. (3**)
- (1985b) SOLER SERRATOSA, Joan "El envejecimiento de la población : Un reto para los servicios sociales", *Fer ciutat*, nº 12 (julio-septiembre) : 4-9 (3**).
- (1987) SOLER SERRATOSA, Joan "Els canvis de la família a la societat urbana", *Barcelona : Metròpolis Mediterrània*, núm. 3, desembre-març, pp. 114-117 (3***).
- (1977) STONE, Lawrence *Family, Sex and Marriage in England 1500-1800*, London : Weidenfeld & Nicolson (1*).
- (1987) VILAR, Pierre et al. *La familia en la España mediterránea*, Barcelona : Crítica (1*).
- (1983) WALL, Richard with ROBIN, Jean & LASLETT, Peter (eds.) *Family Forms in Historic Europe*, Cambridge : Cambridge University Press (1*).
- (1957) YOUNG, Michael & WILLMOTT, Peter *Family and Kinship in East London*, London : Routledge and Kegan Paul (2**).

* Els codis que figuren entre parèntesi al final de cada referència bibliogràfica tenen el significat següent. La xifra que figura en primer lloc (1,2,3) indica el trimestre en què s'aconsella de fer la lectura del llibre o article. Els asteriscos que figuren a continuació d'aquesta xifra (*, **, ***) constitueixen, de menys a més, una valoració de l'interès que suposa aquesta lectura per a la matèria de l'assignatura.